

* * *

Правилно построена обществена дисциплина (а не само силна власт“) изисква държавното управление да не се отклонява от два основни елемента на колективната интуиция (обща подсъзнателни потици):

1. Народна психология.
2. Национален инстинкт*).

Ние обезсилихме обществената воля в страната си още преди войните, защото държавното управление у нас не винаги въплъщаваше — и рядко се подготвяше народната психология и от здрав национален инстинкт.

И по тази основна причина проваляхме племето си, даже когато побеждавахме.

Новата българска държава се създаде и оформи предимно по външни въздействия, че и по външна воля.

И в това е Ахилесовата пета на общественото дисциплиниране у нас.

Чуждите въздействия отбивали държавния живот от всестранно въплъщаване на народната психология (морални максими, обичайно право, битози устои, племенен мистицизм)

А това смуги общественото самочувствие и забърка (докара до поравителни конфузии) обществената творческа воля (и в културно философско отношение, и в административно-законоведско, и в държавно-стопанско).

Така у нас самите предни редове на общественици — дори ръководните личности! — дойдяха до най-противоречиви представи за психологията и характера на своя собствен народ!**)

*

Когато едно общество е разстроено (изпаднало в граждански борби или даже в безначалие), трябва преди всичко

*) Нациолизма (племенната себичност, народността его) не е умозрителност, не е идея, не е политическа програма, то е двигателна сила (творческа динамика) в живота на човечеството. Както нема — и не може да има — свободно общество без свободни личности, така не ще има — и не може да има — свободно чевечество, без свободно самоопределени народности.

***) Когато преди неколко години издадох „Книга за българите“, требваше да се червя за общата изненада, която тя предизвика: като че ли откривах Америка! — В никоя друга страна не се теоретизира специално (не се пишат трактати) за психологията и характера на собствения народ. Никому там не текнува това, тжй като, щом в ръководните слоеве на един народ не е поколебано самопознанието, то всеки, излизайки от собственото си самочувствие не се джже в сжкровенните особености от психологията на своя народ и за това не сечувствува нужда, тепжрва да се тжрсят и откриват те.